

AK PARTİ BALIKESİR MİLLETVEKİLİ
TURHAN ÇÖMEZ'İN TBMM TARIM, ORMAN
ve KÖYİŞLERİ KOMİSYONU ÜYELERİNE
TOPRAK KORUMA ve ARAZİ KULLANIMI
KANUNU İLE İLGİLİ 15.06.2006
TARİHİNDE GÖNDERDİĞİ MEKTUP

Sayın Milletvekilim,

TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nda görüşülecek olduğunuz, «**Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'na Bir Geçici Madde Eklenmesi Hakkında Kanun Teklifi**» ile ilgili çalışmalarınızda, değerlendirmek üzere bir bilgi notu hazırladım.

Aşağıdaki nottan da anlaşılacağı gibi, **görüşülecek olan kanun teklifinin bir şirket adına çıkartılıyor olduğu kanaati** ortaya çıkmaktadır.

Geçen dönemlerde, bahse konu şirketin özellikle korunuyor olduğu düşüncesi, kamuoyunu çok rahatsız etmiş ve spekülasyonlara yol açmıştır.

Zât-ı âlinizin, kanun teklifinin görüşmelerinde, bu kanaati ihmal etmeyeceğinize ve ekteki bilgileri dikkate alacağınıza olan inancım tamdır.

Bu vesileyle, çalışmalarınızda başarılar diler, saygılar sunarım.

Turhan ÇÖMEZ

Balıkesir Milletvekili

- Cargill, 1865 yılında Amerika'nın Iowa Eyaleti'nin Conover Kenti'nde kurulmuş, yaklaşık 140 yıllık geçmişi olan bir Amerikan şirkettir. Günümüzde 60'ın üzerinde ülkede 90 bin çalışanıyla, yıllık 60 milyar dolar cirosu olan bir şirkettir. Ülkemizdeki ana üretim konularından biri de nişasta bazlı şeker üretimidir. Cargill şirketinin Türkiye ile ilk ilişkileri 1960 yılında başlamıştır. Ülkemizde ilk şubesini 1986 yılında açmış olan Cargill, Bursa'nın Orhangazi İlçesi'nde 1997 yılında 90 milyon dolarlık bir mısır işleme tesisi kurmuştur.

- Cargill, Bursa ili, Orhangazi Ovası'ndaki tesisini, **195 bin metrekare birinci sınıf tarım arazisi** üzerine kurmuştur.

- Cargill Tarım Sanayi ve Ticaret A.Ş. ile ilgili **4 ayı dava** açılmıştır. Şirket halen, **özel izinlerle faaliyetini sürdürmektedir** ve «soruna» kalıcı bir hukukî çözüm aramaktadır.

- Bu arayışlar çerçevesinde, **fabrikanın kurulu bulunduğu alan, Bakanlar Kurulu kararı ile Özel Endüstri Bölgesi olarak ilan edilmiş**, ancak bu işlemle ilgili, **Danıştay 10. Dairesi, yürütmenin durdurulmasına hükmetmiştir.**

• Şirket yetkilileri, Başbakanlıkta bazı bürokratlarla toplantı yapmış ve teknik çalışma neticesinde iki çözüm yolu bulunmuştur. Bunlardan ilki, **ileri teknoloji kullanan mevcut tesislerin bulunduğu alanlar için, yetkinin Tarım ve Köyişleri Bakanlığına devredilmesi**; ikincisi ise, **5403 sayılı kanunun geçici 1. maddesinde yer alan «gerekli izinler alınmadan, tarım dışı amaçlı kullanıma açılmış ve tarımsal bütünlüğü bozmayan tarım arazilerinin istenilen amaçla kullanımını için, Bakanlığa müracaatta tanınan 6 aylık sürenin» yapılacak yeni bir kanunla, 6 ay daha uzatılmasıdır.**

• Yukarıdaki bilgilerden anlaşılacağı gibi, firma için özel bir çalışma yapılmakta ve yasa çıkartılması önerilmekte-talep edilmektedir.

• Sözü edilen bölge, birinci sınıf tarım arazisidir. Bahse konu arazinin, Bursa 2002 yılı 1/1000 Ölçekli Mevzi İmar Planı'nda, İznik Orhangazi planlama Bölgesi sınırları içinde ve bu sınırlar içinde geçerli olan İznik Gölü Çevre Düzeni İmar planı'nda Tarımsal Niteliği Korunacak Alan'da (**Sulama Alanı ve Uzun Mesafeli Koruma Alanı**) kalışı son derece önemli bir ayrıntıdır.

• Orhangazi Ovası'nda sanayi tesisi yapmak için **daha önce başvurmuş olan 6 firmanın istekleri reddedilmiştir.**

• Tesisin, **3.500 ton suyu bir günde kullanacağı** (Bu miktar, 90.000 nüfuslu bir kentin günlük gereksinimidir), ilerleyen zamanda, kullanılacak **bu yeraltı suyunun, yöre zeytinliklerine olumsuz etki yapacağı**, ortaya konan önemli bilgi ve görüşler arasındadır.

• Geçen yıllarda, şirket için bazı mevzuat değişikliklerinin yapıldığı iddiaları ise mevcut durumu daha da önemli hale getirmektedir. Bunlara örnekler:

sı anlamına gelmektedir. NBŞ fabrikalarında çalışan işçi sayısı son derece azdır. Dolayısıyla, **Türkiye’de NBŞ kotasının arttırılması (Bakanlar Kurulu, NBŞ kotasını geçtiğimiz yıl 234.100 tondan, 351.150 tona yükseltmiştir.) pancar ekim alanlarının daralmasına, pancar üreticisinin mağdur edilmesine ve pancardan şeker üreten fabrikalarda verimliliğin azalmasına ve işsizliğe yol açacaktır.**

- Türkiye’de pancara dayalı şeker sektörü, ülkenin şeker gereksinimini karşılamaktan başka, 450 bin üretici aile, 100 bin tarım işçisi, 30 bin fabrika işçisi, hayvancılık ve nakliye alt sektörlerinde çalışan 7-8 milyon kişiye doğrudan gelir yaratmaktadır. Oysa 5 NBŞ fabrikasında, Cargill’in payı % 60’tır. Cargill Orhangazi tesislerinde çalışan sayısı 190, Cargill ortaklı PNS’de ise çalışan sayısı 150’dir.

- Türkiye’de, 25.06.2002 tarihinde % 35 olarak belirlenen mısır gümrük vergisi, 17.04.2003 tarihinde % 20’ye indirilmiş; bu vergi oranı üzerinden 1 milyon tonun üzerinde mısır ülkeye sokulmuştur. İzleyen süreçte 08.08.2003 tarihinde mısırdaki uygulanan gümrük vergisi oranı % 45’e yükseltilmiş, bu oran üzerinden dahî ithal mısırın Türkiye’ye girişinin devam etmesi ve yerli üreticinin mısırının elinde kalması sonucunda konunun kamuoyunun gündeminde taşınması sonrasında, çok geç bir kararla, 25.09.2003 tarihinde mısır gümrük vergisi oranı % 70’e yükseltilmiştir. ABD’nin dış satım desteği verdiği bu hammadde, büyük oranda NBŞ’lerde kullanılmış, Türk sanayine bu ürün, yüksek fiyatlarla satılmıştır (NBŞ, Türkiye’de diğer ülkelerden çok daha yüksek fiyatlarla satılmıştır. Örneğin, ABD’de 308 USD/ton iken, Türkiye’de 716 USD/ton). O dönemde, Türkiye’ye giren mısırın GDO olup olmadığının araştırılmadığı bilinen bir gerçektir. Nisan 2005’te ise, İngiltere, son 4 yılda ABD’den ithal ettiği mısırın GDO olduğunu fark etmiş ve ABD’den ithal edilen tahılların İngiliz limanlarına girişini yasaklamıştır. **Bu**

yıllarda, NBŞ için bahse konu şirket ve diğerlerinin ithal ettiği mısırın, İngiltere örneğinde olduğu gibi, GDO olup olmadığı hiçbir zaman öğrenilemeyecektir.

- NBŞ kotasının 100 bin ton artırılmasının, Türkiye'ye gerçek maliyetinin uzmanlarca hesaplanması ise şu neticeyi vermektedir: 250 bin dekar alanda pancar ekilmeyecek, pancar üretimi 1 milyon ton azalacak, 25.000 üretici ailenin üyesi ve 125 bin kişi üretimden çıkacak, aile başına 1.8 milyar TL kırsal gelir olanağı ortadan kalkacak ve tarım işçilerinin iş olanakları da daralacaktır. 300 bin ton pancar küspesinin daha az üretilmesi sonucunda ise, 200 bin büyükbaş hayvanın yaş küspe gereksinimi karşılanamayacaktır. Bu durum, tüm şeker fabrikalarında % 6.5'luk kapasite daralmasına, 2 bin fabrika çalışanın işini kaybetmesine ve nakliyeciler gibi sektör ile ilişkili diğer kesimlerin de önemli iş ve gelir kayıplarına yol açacaktır.

- NBŞ'lerin imal ve kullanım denetiminin tam mânâsıyla yapılabildiğini söylemek mümkün değildir. Nitekim yapılan bazı denetimlerde, önemli oranda **izin dışı NBŞ kullanıldığı** tespit edilmiş, bazı firmalara trilyonlarca ceza kesilmiştir.

- Pancar üreticileri ve pancar şeker fabrikaları, NBŞ kotalarının yüksekliği nedeni ile zora girerken, bir diğer darbe de, kaçak şekerden gelmektedir. Sanayi ve Ticaret Bakanı Sayın Ali COŞKUN'un ifadesi ile, **Türkiye'de yılda, 200-250 bin ton kaçak şeker tüketildiği tahmin edilmektedir.**

- Mısır'dan elde edilen ve denetimi tam olarak yapılamayan şurupların, arı yemi adı altında satılması, doğal bal üretilmesinin önünde ciddi bir engeldir. Bu şuruplar, arılara verilerek, balın doğal özelliğinin bozulması bir yana, kötü niyetlilerce, sahte bal imalatında kullanılması da çok önemli bir sorundur. Bu şuruplar,

bal enzimleri ile karıştırılarak, bunlara bal görünümü verilmekte ve satılmaktadır. Bu türden sahte balların, marketlerin raflarında önemli miktarda olduğu, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın yaptırdığı analizlerle kanıtlanmıştır. Mısır Şurubunun (Fruktoz şurubu) önemli bir imalatçısı da, Cargill firmasıdır.

